

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:	
Egész évre	16 kor.
Negyedévre	4 "
Helyben hához hordva:	
Egész évre	20 kor.
Negyedévre	5 "
Vidékre postán szállítva:	
Egész évre	24 kor.
Negyedévre	6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a héti és
ünnepek utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Apáczai-utca 2.

A szerkesztőség kérésekre visszajáró
vagy megőrsésére nem vállalunk.

Előfizetések és hirdetések a
kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, július 10.

Szélesend a politikában.

(—a.) Három héttel ezelőtt a nevezetes és emlékezetes június 21-iki ülés után széteszött az ex-lexben királyi kézirattal elnapolt országgyűlés, de azért nem szünetel a politika. A válság megoldása késedelmet szenved ugyan, de azért lassankint megéri a megoldásra. A nyári nap forró sugarai nemcsak a magyar föld nemmes gabonáját érlelik meg, hanem lassan lassan megérlelik a nemzeti lét újabb felindülésének reményteljes hajtásait is.

Amilyen teljes, zavartalan szélesend van e forró júliusi napokon, olyan szélesend van a politikában is, de csak külsőleg, csak látszatra. Parlamenti viharok és parlamenti-kormány nélkül is a politika uralkodik ma mindenütt a magyar földön.

A parlament kapuinak bezártával a koalíció vezérbizottsága a törvényhatósági életbe terelte a politikát. Ezek kelnek most versenyre az alkotmány védelmében, itt megy végbe a nemzeti ellentállás nagy munkája.

De a kulisszák mögött másutt is folyik a politika. Fejérváry harmadnap óta a király nyári üdülő helyén Ischlben van. Referál a felségnek a törvényhatóságok egyértelmű állásfoglalásáról és a koalícióval folytatott eddigi tárgyalásainak sikertelen voltáról s egyttal pedig, mert így tovább céltalan lenne kormányzása, új

alapot keres, újabb felhatalmazást kér újabb tárgyalásokra.

Mit végzett ez irányban Ischlben felséges királyunkkal? mindez ideig nincs róla pozitív hír. A Bud. Tud. csak annyit jelent, hogy Fejérváry a jelen perczet nem tartja időszerűnek és alkalmasnak a tárgyalások folytatására.

A vezérpolitikusok megragadnak minden alkalmat arra, hogy a jelenlegi válságos időkben véleményüket nyilvánítsák. Vasárnap a koalíciónak négy oszlopos, vezérlő tagja nyilatkozott a helyzetről: Apponyi, Bánffy, Kossuth és Ugron.

Apponyi egy berlini ujságban ír a válságnak Fejérváry-epizódjáról. Élesen itéli el az imparlamentáris kormányt. Legérdekesebb, amit a Fejérváry-kormányak arról a tervéről ír, mely szerint a szakadélvü pártnak és a koalíció 67-es pártjainak egyesítésével akarnának valamelyes többséget összehozni. Ez ugyan szegényes többség lenne — ha sikerülne is. De nem sikerülhet, mert utjában áll november 18, mint impedimentum publicae horestatis. Avval a párttal, amely végrehajtotta a nov. 18-iki eseményeket, nem léphet szövetségre sem a néppárt, sem az ujpárt, sem a disszidensek. Míg a szabadelvűpárt fel nem oszlik a 67-es pártok szövetségéről szó sem lehet.

Bánffy levélben felel a debreczeni ujpártnak arra az indítványára, hogy a párt nevét »alkotmány párt«-ra változtassa. A képviselőháznak június 21-iki alkotmányvédő határozatának az érdemét

Bánffy nem foglalja le magának és pártjának, hanem illő loyaltással kijelenti, hogy az osztatlan dicsősége a szövetség ellenzék minden pártjának és tagjának, — hogy pedig egyhangulag hozták e határozatot, az főleg Andrásynak az érdeme.

Felhasználja azonban Bánffy ezt az alkalmat arra is, hogy a koalíció programját pártja részére sajátítsa ki. Ez már régi politika Bánffytól s nem valami előnyösen jellemzi szerénységüket.

Kossuth koponai küldöttséghez beszélt, mely a diszpolgári oklevelet adta át neki. A nemzeti küzdelemben kitartásra biztatta a küldöttséget s a győzelmet elmaradhatatlannak mondotta.

A vasárnapi politikai nyilatkozatok közül legérdekesebb Ugron Gáboré a — Pester Lloydban, Elmondva véleményét arról, hogy Fejérvárynak a koalíció képviselőivel folytatott tanácskozása miért nem vezetett eredményre, valamint arról, hogy miért nem akar a koalíció átmeneti kormányra vállalkozni, a kibontakozás formájáról így nyilatkozik:

A kibontakozás ma már csak egy királyi leirat útján volna kezdeményezhető, amelyben ő felsége válaszolva a képviselőház feliratára, megadná a megegyezés alapját. Ebben a leiratban szabatosan és világosan meg kell határozni az összes kérdéseket és javaslatokat; szövegezésével a közjogban teljesen jártas férfit kell megbizni és azt még az uralkodó jóvá hagyása előtt terjeszszék a koalíció elé.

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Levél egy erdélyi kaszárnyából.

Irta: Szilágyi Béla.

Ünnep van. A déli harangszó méltóságosan rezgi be a léget. A keresztény hívek lassan tolonganak ki a templom hajójából, hol csak imént vették a mise végére a pap áldását. Az utcákon ezrével hőmpölyög a nép. A sétányok olyanok mint egy virágos mező melynek sikkja ezer színű virág szirmokból pompázik.

Suhogó selyemből készült asszonyi toilettek, bájos női keblek és illatos parfümök ragadják magukra merengő férfi szemeket. Ilyen a városi élet. S amíg a mezők virágát a lágyan suttogó szellő hajlongatja jobbra balra, addig a teremtésnek e gyönyörű alkotásai bölintanak egy egy Isten hozzádot ismerőseinknek, a mely bőitintás kedvesen mosolygó és a nyár melegétől kipirult ajkáról szokott tova szállni.

Igy láttam én ezt a jelenséget abban az órában, a melynek elmúltával elragadtott a sors

a természetnek ez eleven mezejéről s a második órában már a teremtés által elébem tárt képekben volt alkalman gyönyörködni.

Lassan ballagtam a pályaudvar felé. Lelkemben különös sejtelmek támadtak abban a pillanatban, a melyben a harangok nyelve oly ünnepiessé tették a napot. Így van azzal az ember, ha nagy utra készül. Szomorú az elválás pillanata, a melyben megválnak kedveseinktől, bár ha utunkra a szerencsés visszaérkezésnek legnagyobb meggyőződése vezet is. S miért van ez? Mert el van zárva a jövő előlünk. Amíg egyik percz a legnagyobb örömben részesít, a tánk jövő másik pillanat már csalódás és fájdalom tömkelegét tárhatja elénk. Ilyen az utazás! Ki tudja mi van megírva részünkre a titkos nagy jövőben mikor utra lépünk. Lehet, hogy a kéréllhetetlen sors ketté vágja a reménységnek azt a fonálát, melyből egy boldog családi életnek iparkodunk megfogni háloját.

S míg a város aszfaltján ezer változatban nyilatkozik meg az élet, azalatt itt a pályaud-

varon egy óriási vasszörnyeteg fekete füstgomolyokat enged ki magából, mely irtózatón dobja égfelé fellegét s a fekete füst felhő eltakarja előlünk a napot. Aztán nagyot sikolt és rohan, rohan a nagy messziségbe, magával ragadva azon lelkeket, kik immáron rá bízák sorsukat.

S én kitekintek a vaskocsi ablakán. Még hallom a harangok mélabus zenéjét s úgy tűnik ez nekem, mintha ez volna a távozóknak Rákóczy indulója. A kémények és tornyok szeliden intenek felém, amíglen eltűnik minden a messzeség kódében.

Itt vagyunk! Egy pillanat és előttünk van Erdély felséges tája. Égbe nyúló sziklák alant a patakok és folyók mossák a meredek falakat, melynek tetejét fenyők és tölgyek koszoruzzák. A madár dalát minden hércz visszaadja, a barlangok mereven tájtják szájukat, és az idegen fáradt tekintettel szemléli a Mindenható e mesterművét. mert az ami itt van, csak az isteni akaratnak lehet utólrhetetlen alkotása.

Oh, Erdély! csodálátra méltók a te rengete-

— A legjobban ajánlható az úri közönségnek ruha-beszerzésre —

MITTELLER EDE

angol divatszabó cég

Nagyvárad,
Fő-utca.
(Uri Casinó-épület)
TELEFON 520.

mely angol szövetekből a legújabb szabás szerint a legszebb kivitelben készít férfi öltönyöket, s minden e szakba vágó ruhaneműket. — Női costumok, valódi angol SZÖVETEK nagy választékban.

■ Szövetek és bélek méterenkint nálam a legolcsóbb gyári árban szerezhetők be. ■

Ha ezek a tárgyalások aztán eredményre vezetnének, az új kabinet programja a királyi leirathoz illeszkednék és az új kabinet ezzel a programmal mutatkoznék be a Háznak.

Ilyen uton gyorsan és minden félreértés kizárásával meg volna oldható a válság. A kibontakozás további elhalasztása meg nem engedhető és az ellenzék bizalmatlanságának is végét kell szakítani, amely attól fél, hogy az esetre, ha enged, a már megígért engedményeket is visszavonják.

Ez a terv elég szép lenne, de bécsi körökben még mindig nem jutottak ennyire. Sőt azt várják, hogy — a koalíció engedjen. Báró Fejérváry legalább Ischlből hazatérőben Bécsben úgy nyilatkozott, hogy nem hiheti azt, hogy a koalíció eddigi álláspontjához továbbra is mereven ragaszkodják és így hazánkat pénzügyi és politikai örvénybe sodorni akarná.

Ha Bécsben még mindig így gondolkoznak, akkor még sokáig tart a szélcsend s nem kerül egyhamar sor a kibontakozási tervek végrehajtására.

Képviselői beszámoló.

Tenkén Horthy Béla képviselő vasárnap délután tartotta meg beszámoló beszédét a választók óriási részvétele mellett.

A politikai válság.

Bécsi hírek a válságról.

Bécsi hírek szerint Fejérváry újra fog módot és alkalmat keresni, hogy a többség vezetőivel tárgyalhasson és pedig okulva az első kísérleten, most nem azon fogja kezdeni, hogy mit nem lehet csinálni, hanem azon, akit maga

geid. Sziklád, bérceid az egekkel ölelkeznek. Tündérvárakat varázsolt ide az alkotás nagy mestere. Ide építette a természet fonséges templomát, és imával borul le a fáradt idegen ennek oltárainál.

S midőn ezt látom, mikor a természethez oly közel vagyok szent áhitat szállja meg lelketem és eszembe jutnak Tompa Mihály örök szép szavai.

Szent természet! dajkálkodó anyám,
Szeretlek én kimondhatatlanul!
Gyönyör s megnögvás lelke száll reám,
Lombod, virágod, ha sarjad, ha hull,
Tanulni menvén hozzád: meg jövök
Édes kincsekkel, mint a ferge méh,
Meggönnyebbülök karjaid között,
Ha szívem bú, szemem köny terheli.

S megkönnyebbülten fejezem be utam, a dél harangszó onnan bucsuztatott Szt. László városából s az esti harangszónál mikor a nap már leáldozott, itt vagyok Erdély szívében Gyulafehérváron. Fonséges hely! Hegyek koszoruja fogja körül s mintegy ködfátyolban látszanak a magaslatok, melyeknek hasadékaiban az ég felhője pihen. Szállásom a vár egyik szobája. Sokan vagyunk. Képviselve van itt hétféle nemzetiség, akik nem sokat törődnek ennek a görbe országnak — mint ahogy ezt az alföldi ember nevezi — szépségeivel. Én kinézek a vár ablakán és szelid esti szellő simul meredt szemeimhez. A többiek fegyvert takarítanak. Az enyimet rozsdá eszi, mert az amit itt az est kölcsonöz, az alföldön nem látni se-

helyett vagy közvetítőül a többséggel szembeállítani.

A király ugyanis Fejérváry tetszésére bizta, hogy vagy maga tárgyaljon, vagy a király nevében mást bizzon meg a közvetítéssel.

Ugyancsak Fejérváry legjobb belátására bizták, hogy mikor akarja újból felvenni a tárgyalások fonalát. Tárgyalhat azonnal, vagy várhat szeptemberig, mikor a király okvetlen Gödöllőre jön, hogy ott a toscanai nagyherceg társaságában vadászhasson. A nagyherceg egy héttel hamarabb, vagyis augusztus végén előre megy Gödöllőre.

Érdemben a korona ma is a régi állásponton van, hogy tudniillik a magyar vezényleti nyelvet nem lehet megadni. De az csak a tényre és gyakorlatra szól, mert ha az ellenzék befogja érni elvi kijelentésekkel és kísérletezésekkel, melyek mintegy a jövőt előkészítenék, akkor talán lesz valami közeledés ezen a téren is.

A legfontosabb eredmény az, hogy a korona mindenképen szeretné elkerülni az ellentétek kiélesedését és ezért Fejérváry megkapta az utasítást, hogy rendkívüli intézkedéseket csak a legvégső esetben alkalmazzon és addig, míg meg nem volt az újabb egyezkedési kísérlet, szoritkozzék a folyó ügyek elintézésére és kerüljön el mindent, ami a nemzeti áramlat ingerlését jelentené és esetleg újabb ütközési pontot képezhetne.

Különben ebben a tekintetben is szabadkeze van a kormánynak és legfeljebb abban van megkötve, hogy az új kereskedelmi szerződések kötésében okvetlen részt kell vennie — az országgyűlés utólagos jóváhagyása reményében.

Kossuth nyaralása.

Kossuth Ferencz Budapesten van és addig marad, míg Kossuth Lajos Tivadar itt lesz. Kossuth Tivadar nem jött előre meghatározott

hol. Az ég csillagos, a levegőben éltető balzsam, a víz kristályos a természet varázsának poezisét nem rontja még a kaszárnya sem. Amott a hegyalján esti tűz lobog, a vár fokáról hatalmas ágyuk tartják égfelé fekete pófájukat, amott egy csillag futott le, odább a Maros és az Ompoly habja csillog és mindezek oly fonséges látványt kölcsönöznek, melynek közepette elfeledjük azon fáradalmakat, melyeket a gyakorlat okozott, amely összetörte minden tagjainkat.

Itt a várban a hires templom. — Terméskőből épült román izlés. Oldalkapuja a renaissance remeke. Itt a nagy Hunyadyak, Abaffy, Martinuzzi és számosan alusszák örök álmukat.

Ám este van! . . . Takarodót fujnak, fekdüni kell. Eltelve a természet templomának szépségeitől, melynek kárpitját az égbolt, öröklámpását a nap és csillagok, szőnyegét pedig a rét pázsítja képezi, — pihenni térek . . .

Fél álomban vagyok és képzeletemet az elmúlt nap egy-egy pillanata zavarja meg, amely titkosan lopózik hozzám és fülemben csempészt az érthetetlen, durva hangokat:

Habt acht! Doppelreichen rechts um! Marsch! . . .

S szemeimbe könnyek tolnak — meddig tart ez még így?

Hazádnak rendületlenül
Légy hive oh magyar! . . .

Most már aludni fogok Jó éjt! . . .

időre; magánügyeket kell elintéznie és mihelyt ezeket elvégezte, elhagyja az országot. Kossuth Ferencz öcscsének elutazta után hosszabb kúrára *Herkulesfürdőre* megy, ahonnan a nyár folyamán a párt ügyeit személyesen fogja intézni. Kossuth holnap mindenesetre még Budapesten lesz és így Fejérvárynak vagy megbizottjának még módjában lenne vele a nyári fürdőzés megkezdése előtt beszélni. Lehet különben, hogy Kossuth egy napra meglátogatja *Apponyit* Eberhardon és onnan visszajövet még egy napot tölt a fővárosban.

Félhivatalos jelentés Fejérváry utjáról.

Bécsből táviratozzák a *Budapesti Tudósítónak*: Báró Fejérváry Géza miniszterelnök ma reggel Ischlből odaérkezett. A miniszterelnök az ischli kihallgatás céljairól és annak eredményéről hozzáintézett kérdésre, kijelentette, hogy ischli utazásánál ezélja az volt, hogy ő Felsőégnek az utoljára szóbelileg tett jelentés óta történetekről és a helyzetről köteles jelentését megtegye. Arra a kérdésre, vajjon mi a szándéka a miniszterelnöknek a kibontakozás érdekében leendőkre nézve, a miniszterelnök kijelentette, hogy mivel a szövetkezett pártok vezérei jelenleg amugy is távol vannak Budapestről és mivel az egész országban az aratási munkák javában folynak, a *jelenlegi perczet nem tartja időszerűnek és alkalmasnak bármi néven nevezendő tárgyalások folytatására*. Egyébként az e hó 1-én általa tett előterjesztés után, melyben ugy a korona, mint a saját álláspontját részletesen körvonalazta, *nem hiheti azt, hogy a koalíció, a korona törvényes jogait nem respektálván, eddigi álláspontjához továbbra is ragaszkodják* és így hazánkat pénzügyi és politikai örvénybe sodorni akarná. A miniszterelnök ma este 9 órakor Budapestre érkezik.

Nagyvárad a kormány ellen.

(A törvényhatóság elé terjesztendő javaslat.)

Megemlékeztünk már Nagyvárad város tanácsának állásfoglalásáról az új, alkotmányellenes kormánnyal szemben.

A csütörtöki közgyűlés elé kerülnek ugyanis Pest- és Borsodmegyék feliratai s dr *Adorján* Emil önálló indítványa, hogy Nagyvárad városa szintén mondja ki, miszerint az adókat nem hajtja be, nem soroztat s a kormány rendeleteit nem hajtja végre.

Rimler Károly polgármester tárgyalt a pártok vezetőivel s az így létrejött megállapodáshoz képest szövegeztetett az a hazafias javaslat, amelyet a tanács a csütörtöki közgyűlés elé terjeszt. Ez az előleges tanácskozás igen helyénvaló volt, mert így előreláthatólag biztosítva van a javaslat egyhangu elfogadása.

A városi tanács csak közvetlenül a közgyűlés előtt óhajtotta — mint irtuk is — nyilvánosságra hozni a javaslat teljes szövegét, de indiskréció folytán az már nyilvánosságra került.

A tanács javaslata szó szerint a következő:

Nagyvárad város törvényhatósági bizottsága a kormány megalakítását tudatol leiratot mely sajnálattal és hazafiui aggodalommal veszi tudomásul, s egyidejűleg kijelenti, hogy az új kormány működése iránt bizalommal nem visel, tetik, s éppen alkotmányos szempontból mivel ezen kormány alkotmányos országgyűlési több-

ségre nem támaszkodhatik, támogatását tőle megtagadja.

Hazafiúi fájdalommal és aggodalommal látja Nagyvárad város törvényhatósági bizottsága, hogy az országra nehezedő válságnak bölcs előrelátással és kölcsönös aggodalommal várható és kölcsönös aggodalommal várható megoldása helyett az ellentétek nemzet és korona között mindjobban kiélesednek, a parlamenti alkotmányok köveleményei figyelmen kívül hagyatnak, úgy hogy ma már az ország törvényes rendje is veszedelemben van.

A törvényhatóság elvárja összes tisztviselőitől, hogy eljárásukban a törvényesség teréről semmi körülmények között lelépni nem fognak és az 1886: évi XII. tc. 20. §-ához szigorúan ragaszkodva, az országgyűlésileg meg nem szavazott adók tényleges behajtásához és a meg nem ajánlott ujonczok tényleges kiállításához semmi nemű segédkezet nyújtani nem fognak.

Ezen alkalommal kijelenti a törvényhatósági bizottság, hogy törvényes téren kifejtett működésükben és eljárásukban összes tisztviselőit anyagi és erkölcsi támogatásban és oltalomban fogja részesíteni.

Az orosz forradalom.

Pétervár, július 10. Az ország minden részéből rossz aratási kilátásokról érkeznek hírek, különösen a birodalom közepéről és északi és déli részéről, Nagyon sok hely van, ahol semmi aratni való nincs, úgy hogy nagy éhínségtől tartanak. A lakosságot a háboru nagy nyomorba döntötte, mert nincs munkaerő. Szám-talan helység van, ahol csak asszonyok, öregek és gyermekek vannak. Más helységekben pedig a nők lázadásban törtek ki és a hatóságoktól kenyeret kérnek és férjeiket követelik vissza.

Bukarest, július 10. Román tisztok, a kik voltak a Potemkin en rémséges képet terjesztenek az ottani állapotokról. A hajón minden csupa róm, a tisztikabinok még most is vértől pirosak. A hajón három fiatal tiszt és három gépészmérnök maradt életben, a kik nem mernek Oroszországba menni, mert félnek, hogy gyanuba hozzák őket, hogy összejátszottak a lázadó matrózokkal. Nyilatkozatot akarnak, melyben a matrózok konstalálják, hogy erőszakkal tartották őket vissza. A matrózok a hajó átadása után visszaadták nekik a kardjaikat.

Constanza, július 10. A 201. számú torpedó, amely innen Szebasztopol felé indult, utközben találkozott a Potemkin üldözésére indult hajóhaddal és kapitulált. A hajóraj Constanzába indult.

A Potemkin leszerelése után.

Budapest, július 10. (Saját tud. táv.) A constanzai kikötőben összeverődött tömeg lelkesedéssel üdvözölte Potemkint és a torpedóhajót. Legénységét is üdvözölték, miután kiszálltak a szárazföldre. Ez azért volt, mert Potemkin matrózai között számos ismerős volt. A legénység kezdetben bizalmatlan volt, csak midőn biztosították őket, hogy szabadon járhatnak, vegyültek el jókedvűen a tömegben, melyet valóságos örömmámor fogott el. A város belsejében szintén nagy örömmel fogadták őket. Emléktárgyakat vásároltak tőlük legtöbben, sapkájuk szallagját adták el. Ezután óriási embertömeg indult a

hajóra. Leginkább azokat a kajutokat akarták látni, melyekben a tisztakat meggyilkolták. Ezekben nagy rendtelenség volt és a vérnyomok még látszóttak.

Potemkin kapitulációja után az élve hagyott tisztoknak visszadták a matrózok kardjaikat s azóta tisztelettel viseltetnek irántuk.

Budapest, július 10. (Saját tud. táv.) Constanzában tegnap d. u. 2 órakor adták át Potemkint. A román lobogó helyébe felhúzták az Andráshoz lobogót. A pápa megáldotta a hajót s mindenki újra hűséget esküdött a csárnak, meg a kétszázötvenhetes torpedó is, mely tegnap nyílt tengeren találkozott flottával és ott kapitulált.

Egy ujságíró szóba állott néhány matrózzal, akik hír szerint a lázadást vezették. Ezek elmondták, hogy az orosz haditengerészetben már régóta dolgoznak a szocialisták.

Két más nagy hadihajón — így szóltak — melyeket nem árulok el, már sokkal előrehaladottabb a szocialista elvek propagandája.

Azután érdekes jeleneteket beszéltek el utjukról.

Szerdán reggel Feodoziába érkezünk. Vörös lobogót húztunk fel, e felirattal: szabadság, egyenlőség, testvériség! Éljen a demokrácia! Egyikünk bement a városba s ott az összegyűlt népnek beszédet mondott s eleséget kért tőlük. A polgármester ezt meg is adta, de mikor a hajóra akarták szállítani, a katonai hatóság megtiltotta azt. Mi azzal fenyegetőztünk, hogy bombázni fogjuk a várost és mikor partra akartunk szállni, a kozákok közülünk hat matrózt lelőttek. Mit tehattünk egyebet, mint hogy eltávoztunk, ha csak az által, hogy a várost bombázzuk, gonoszfevőknek nem akarunk látszani.

Elmondták azután, hogy mikor a hajót elhagyták és fegyver nélkül a szárazföldre léptek, mindenféle tárgyat czipeltek magukkal, némelyik a batyuját, másik harmonikát, ismét más egy varrógépet. A lakosság viharos hurrával fogadta. Ölelkeztek, csókolódtak s megkezdődött a táncz.

A román miniszterelnök nyilatkozata.

Bukarest, július 10. (Saját tud. táv.) Kautakuken miniszterelnök az »Adeverul« szerkesztőjének következőket mondta:

Csak annyit mondok önnek, hogy a Potemkin legénysége épen jókor határozta el magát, hogy kapitulált. Mit tehattunk volna mi, ha az orosz hajók a mi kikötőnkben támadják meg a Potemkint? Semmit.

Egy másik ujságírónak ezt mondta a miniszterelnök:

Nagyon boldog vagyok, hogy a dolog ilyen véget ért s a király is nagyon meg van elégedve ezzel a megoldással, Oroszországgal való szerződéseinkben sem politikai vétségekről, sem katonai szökevényekről nincs szó. Románia sohasom lesz a világ semmitéle országának hóhérja.

Fellázadt matrózok.

Budapest, július 10. (Saját tud. táv.) Pétervárról jelentik, hogy Péterhoffot, a

czár nyaraló helyét, most sokkal jobban őrzik, mint eddig, mert Kronstadtban a matrózok fellázadtak és Péterhoff ellen akarnak nyomulni. A város kikötőjét négy czárpárti hadihajó őrzi. Három hadihajót sürgősen a kikötőbe rendeltek, hogy a fellázadt matrózok esetleges támadása ellen megtudják védeni a várost.

Az orosz népképviselő.

Budapest, július 10. (Saját tud. táv.) A czár *Trepoff* miniszterrel legközelebb Moszkvába utazik, hogy ott kihirdesse az orosz népképviselőt egybehívását.

UJDONSÁGOK.

Tisztelettel kérjük vidéki előfizetőinket: **hogy úgy hátralékban levő, valamint a jelen negyedre szóló előfizetéseiket mielőbb beküldeni sziveskedjenek,** hogy a lap szétküldésében fennakadás ne történjék.

* **Személyi hír.** *Winkler* Lajos, a községi polgári fiúiskola igazgatója elutazott szabadságra s *Oó* Dezső tanár helyettesíti, ki naponként délelőtt 9—11 óráig tart hivatalos órákat az intézet igazgatói irodájában.

* **A megyei pénztárak és számvevőségek visszaállítása.** Tudvalévő, hogy a megyei pénztárakat és számvevőségeket államosították, s már 3 éve működik az államosított hivatal. Annak vitatásába, hogy az államosítás helyes volt-e, vagy sem, nem bocsátkozunk, de a megyék nem igen vannak vele megelégedve, úgy hogy az előbbi állapot visszaállítása iránt mozgalmat indítottak. A mozgalmat indítottak. A mozgalom kezdeményezője Pestmegye, amely átíratásban kereste meg az összes törvényhatóságokat és így Bihar-megyét is, hogy a mozgalomhoz csatlakozzék.

* **A polgármester Budapestén.** *Rimler* Károly polgármester, vasárnap a fővárosba utazott.

* **Jelentsik István nyugdíjazása.** A nagyvárad kir. törvényszék legrégebb s közbecsülésben álló bírója: *Jelentsik* István táblabíró nyugdíjba vonul s ez iránt már beadta kérvényét. *Jelentsik* István a nagyvárad kir. törvényszéknél az egyetlen bíró azok közül, akiket akkor neveztek ki, midőn az igazságszolgáltatást az állam átvette a vármegyéktől; jelenleg 66 éves és 1871. december 18-án neveztetett ki bírónak. Szakkörökben kitűnő polgári bírónak ismerték; a sommásbíráskodásról szóló törvény életbelépte óta a polgári felbírítási tanács vezetésével volt megbízva. Távozását bírói és ügyvédi körökben őszintén sajnálják.

* **A gyulai gimnázium új tanárai.** A gyulai róm. katolikus főgimnáziumban most szeptemberben nyílik meg a harmadik osztály s így szükségessé vált ismét két tanárnak alkalmazása. A gimnáziumi bizottság most ülést tartott s a hirdetett tanári állásokra az 1905-6-iki iskolaévre *Gröz* Jánost, a földrajz- és természetrajzi, *Haszler* Károlyt a latin-német tanszékre helyettes tanári minőségben választotta meg.

* **Fürdőzők a szabad Körözsbén.** Az ingyen uszodára nagy szükség volna Nagyváradon, a szegényebb nép részére. Akik álmodhatnak a fürdésre, két uszoda nyújt némi kényelmet, de akiknek uszodára nincsen pénzük, szabadon fürödnek a Körözsbén. Mindaddig,

Amíg a város nem gondoskodik néptüdőkről, a szabad fürdést nem is lehet meggátolni, már csak közegészségügyi szempontból sem; az ellen azonban tehetne a rendőrség valamit, hogy a város központján, a legforgalmasabb helyeken suhancok és katonák ne fürdőjének fügefalevél nélkül, és eredeti mivoltjukban. Naponta tömegesen fürdenek az uszoda közvetlen szomszédságában, továbbá a Szent László hid és a Nagy-híd mellett ilyen Adám kosztümben s az odaállított rendőr is irigy szemmel, sóvárogva nézi a vízben lubiczkoló meztelen alakokat. De ha nincsen aki oktassa ezeket a szegény rendőröket arra, hogy mi a kötelességük.

*** Requiem b. e. Schlauch bibornok-ért.** Tegnap hétfőn, a váradai egyházmegye Istenben boldogult főpáztora Schlauch Lőrincz bibornok elhalálzásának harmadik évfordulóján nagy requiem volt a székesegyházban. A gyászmisén, melyet Palotay László pápai praelátus tartott, nagy közönség jelent meg. Az évforduló alkalmából gyászistentiszteleteket tartottak tegnap az egyházmegye összes plébánia templomaiban.

*** A honvédség köréből.** A király a honvéd orvosi tisztikar tartalék állományában segédorvossá kinevezte a nagyváradai 4. honvédszázadhoz dr. Ulrich Gyula és dr. Kovács Gyula tartalékos segédorvoshelyetteseket.

*** Kecskeméti nem lesz pesti rabbi.** Tudvalevő dolog, hogy a budapesti rabbiválasztáson felléptették nagyváradai rabbit, dr. Kecskeméti Lipótot. A budapesti zsidó hitközség vasárnap tartott jelölő közgyűlésén azonban dr. Handlev Simon lugosi és dr. Fischer Gyula prágai rabbikat jelölte, akik a szavazatok kétharmadát kapták, míg Kecskeméti 45 szavazatával lemaradt. Jellemző, hogy a prágai rabbi is jelöltetett, aki pedig aligha tud — magyarul.

*** Kinevezés.** A nagyváradai m. kir. pénzügyigazgató Borbély Gábor békési kir. adóhivatali díjtalan gyakornokot a nagyszalontai m. kir. adóhivatalhoz díjas adóhivatali gyakornokká nevezte ki.

*** A munkások nyugdíjgyűlése Nagyváradon.** A Magyarországi munkások rokant és nyugdíjgyűlése mind jobban terjed az országban. A nagyváradai tagok a napokban tartották meg a nagyváradai fiók alakuló ülését. Az országban már 112 hasonló fiókja van az egyesületnek, s a nagyváradai fióknak 95 tagja van. Az alakuló gyűlésen a fiók tisztikarát és választmányát is megalakították. Elnök lett Bócz Géza, alelnök Bodó Mihály, pénztárnok Kádár Ferencz, I. jegyző Szemmer István, II. od. jegyző Rokszin László, ellenőrök Stern Lajos és Weninger Jakab. A választmányt a következő tagokból alakították meg: Takács Géza, Hoffer Gábor, Mandel Géza, Köhalmi Mihály, Krecsmann Vilmos, Virág István, Papp Miklós, Henn János, Radó Mihály, Posztay Lajos, Róth Izsák, Gleichmann Adolf, Herlicska Gyula és Bruszkó József.

*** Pallaviczini őrgrof állapota.** A minap lefolyt Gordon-Benet automobilverenyen Pallaviczini őrgrof szerencsétlenül járt, agyrázkódást szenvedett. Állapotát bár súlyosnak, de nem válságosnak tartották. Most azonban, mint Bécsből jelentik, Párisból oda érkezett hírek szerint Pallaviczini őrgrof állapotában aggasztó fordulat állott be és neje, az őrgrofne, Hohenegg Bécsi tanárt Párisba hivatta.

*** Kirándulások a Székely-földre.** Négy érdekes székelyföldi körutazás tervét és költség számítását állította egybe a maros-vásárhelyi Székely-Társaság. A részletes adatokat tartalmazó füzetet bárkinek díjtalanul megküldi

Szentgyörgyi Dénes, a társaság gazdája, ki készséggel szolgál minden felvilágosítással. Már itt jelezhetjük, hogy *f. hó 27-én* d. u. 5 órakor Maros-Vásárhelyről indul egy társaság a következő utiránnyal: Szászrégen, Toplicza, Borszék, Gyergyótölgyes, Gyergyószentmiklós, Gyergyóalfalu, Parajd, Szováta, Maros-Vásárhely. A körut 8—9 napot vesz igénybe s átlag 95 körönába kerül. Kik ebben részt óhajtanak venni, eme szándékukat legkésőbb 18-áig tudassák a társaság gazdájával.

*** A Potemkin matrózai Budapesten.** Tegnap délelőtt hat érdekes férfiú érkezett, meg a budapesti keleti pályaudvaron. A vercoivoráról jövő gyorsvonattal jöttek. Izmos tagbaszakadt emberek napbarnította arczzal és körszakállal. Megérkezésük után egy közeli vendéglőben helyezkedtek el, hogy egy kis ital mellett pihenjék ki a hosszú ut fáradalmait.

E hat férfiú név szerint Georg Vaszilov, Alexander Trochmann, Schulkó Knizies, Michael Konstantinovic, Szergej Trepoff és Armin Deutsch a Konstanztban leszerelt Knyaz Potemkin leszerelt matróza volt. Deutsch Armin köztük a forradalmi bizottságnak egyik tagja, aki két hét előtt jött Pétervárról Odesszába, hogy ott a 200 tagból álló forradalmi bizottsággal egyetemben előkészítse Déloroszsószág általános forradalmát.

Az egyik vendég beszélgetésbe elegyedett a leszerelt forradalmárokkal. Mindegyik tudott valamit németül s így megtudták magukat értetni.

A következőket adták elő:

— A központi forradalmi bizottság terve szerint a Knyaz-Potemkin lázadása lett volna az első lépés Oroszsószág általános forradalma felé. Az odesszai zendülés is csak egy részlet volt a hatalmas programban.

Az általános forradalom terve azonban dugába dőlt, amelynek oka az, hogy a hadihajók legénysége nem volt még elég jól szervezve, s ezenfelül egy félreértés következtében számos hadihajó forradalmi érzelmu legénysége úgy volt értesülve, hogy a forradalom csak augusztus hónapban fog kitörni. Ezért nem csapott át a tüz egész Déloroszsószágra és a Fekete tengerre. E saavakkal fejezte be Deutsch Armin az előadást:

— Mi most szerte utazunk a világ minden tája felé, de két hónap mulva azért visszatérünk Oroszsószágba, amikor újra ki fog ütni a forradalom, de akkor egyszerre borítja lángba egész Oroszsószágot.

Délután egy órakor a Potemkin matrózai tovább utaztak Bécs felé.

Pannonia étterem és teli kert.

Első minőségű **Dréher-féle KORONA-SÖR**, termelőktől beszerzett **kitünő BOROK**; továbbá izletes villás-reggeli **zóna szerint is kiszolgálva 20 fillérért.**

Tisztelettel

KARNER GYULA vendéglős.

x Felhívjuk a t. olvasó közönség figyelmét **Mitteiler Ede** férfi-szabó mai számunkban közölt hirdetésére.

EGYESÜLETEK.

Az O. M. K. E. nagyváradai gyűlése.

Az országos magyar kereskedelmi egyesület nagyváradai fiókja vasárnap délelőtt közgyűlést tartott a Kereskedelmi Csarnok kistermében. Elgyűlésen Reismann Mór elnöke mellett jelen voltak: Fényes Manó, Breider Armin, Lukács Gyula, Helő László, Fischer Sámuel, Aczél Zsigmond, Breitner József, Spitzer Lajos, Kolliner Miklós, Pollák Pál, Flosinger Jakab, Czillér Imre, Schwartz Izidor, Fried Ferencz és dr. Lindenfeld Zsigmond titkár.

Reismann Mór elnök megnyitva az ülést, üdvözölte a megjelenteket, akiket arra kért fel, hogy továbbra is buzgalommal munkálkodjanak az egyesülés érdekében. A elnöki megnyitó után dr. Lindenfeld Zsigmond titkár előterjesztette a beszámoló jelentést. Ugy ezt, mint a számadásokat és az előirányzatok tudomásul vette a gyűlés. Végül a közgyűlés a tisztikart választotta meg, mert eddig a nagyváradai fióknak csak elnöke és tisztikara volt. A megválasztottak a következők: Alelnökök dr. Hoványi Géza, ifj. Moskovits Mór. Bőntárnok: Aczél Zsigmond. Választmányi tagok: Fodor Lajos, Zudor Márton (B. Ujfalú), Benedek Mátyás (Érmihályfalva), ifj. Bleier Jakab (Sarkad), Léwy Gyula (N.-Szalonta), Léwy Dávid (Tenke), Weisz Lajos (Zsáka), Lindenfeld Jakab, Weisz Jakab (B.-Diószeg), Kallós Jakab (Margita), Weinstein Márk (Belényes), Bajor Sándor (Székelyhid), Jakabfi Lipót (Élesd), Beczkay Lajos, Breider Armin, Bröder Jenő, Tolnai Miksa, Fényes Manó, Fischer Sámuel szénkereskedő, Fuchsl Mór, Huzzella Gyula, Jung Ferencz, Jungreis Ignác, Kiss Károly, Kohn Dávid, Schönberger Armin, Ullmann Sándor, Weisz Gábor, Lakatos József, Lukács Gyula, Miheli Pál, Wiener Jenő, Reismann Jakab, Rosenberg Izsó, Rosinger Jakab, Salamon Benedek, Spitzer Miksa, Steiner Benjámín, Wechsler Adolf, Weintraub Mór (Nagyvárad).

Nem hagyta jóvá a miniszter. A nagyváradai magántisztviselők egyesülete alapszabályait módosítani akarja s a közgyűlés által elfogadott módosított szabályzatot felküldte a belügyminiszterhez. Azonban a miniszter nem hagyta jóvá a szabályzatot, hanem utasításokat ad, hogy miként kell átdolgozni azokat.

Meghívó. A «Nagyváradai Kereskedelmi Csarnok» folyó évi július 16-ik napján — vasárnap — d. u. 3 órakor tartja 37-ik rendes évi közgyűlését, amelyre a társulat rendes tagjait tisztelettel meghívom. A közgyűlés tárgyai: 1. E nőki jelentés. 2. A társulat 1904. évi számadása. 3. A felső kereskedelmi iskola 1903—4. tanévi számadása. 4. Elnök, két alelnök, pénztáros választása. 5. Nyolcz választmányi tagnak 3 évre s kettőnek 1 évre való választása. 6. Három számvizsgáló választása. Nagyvárad, 1905. július 1-jén. Reismann Mór elnök.

TANÜGY.

Az új kath. népiskolai tanterv. A magyarországi latin és görög szertartású róm. kath. népiskolák tanterve, amelyet a kath. tanügyi tanács dolgozott ki és a püspöki kar jóváhagyott, most hagyta el a sajtót. A tanterv — tíz év munkájának a gyümölcse — három részből áll. Az első rész a népiskola célját szabja meg s kitűzi a tárgyakat a cél megvalósítására. A második rész a részben osztott iskolák tantervét foglalja magában. Ez a tulajdonképeni maximális tanterv. A harmadik rész az osztatlan (egytanítós) és két részre osztott (kéttanítós) iskolák tantervét tartalmazza. Ez a maximális tanterv. Nevezetes a tantervben az, hogy az osztatlan iskolák számára az u. n. párhuzamos tanmenetben adja az anyagot.

SPORT.

Czóllövés. A nagyváradi polgári lövöldében folyó évi június 25., 29. és július 2. és 9-ik napjain megtartott lövészenen a kilőtt 1610 lövés közül kört talált 1000, — 6300 kör, 233 taraczk, 85 mély és 3 szeglövessel, két szegett lött Vomácska József, 1 szeget lött Knauer Károly; 12-ös körbe löttek: Vomácska József 17, Mezey Mihály 6, Knauer Károly 5, Rimler Károly 4, Molnár Lajos agrárbiztos 1-szer. 11-es körbe: Vomácska József 17, Knauer Károly 13, Mezey Mihály 10, Rimler Károly 6, Molnár Lajos 4, Bügler Gyula 1, dr Barta Dezső 1-szer. Taraczk lövések: Vomácska József 83, Knauer Károly 66, Mezey Mihály 47, Molnár Lajos 16, Rimler Károly 15, Bügler Gyula 4, dr Barta Dezső 1 és dr Mihály Lajos 1. Díjakat nyertek: Mély lövésekre arany díjat Vomácska József, ezüst díjakat Knauer Károly és Mezey Mihály. Körlövésekre: arany díjat Vomácska József, ezüst díjakat Mezey Mihály és Knauer Károly.

TÁVIRATOK.

Fejérváry Bécsben.

Budapest, július 10. (Saját tud. táv.) Báró *Fejérváry Géza* miniszterelnök ma reggel Bécsbe érkezett. A délelőtti folyamán látogatást tett *Pitreichnél* és báró *Burián* közös pénzügyminiszternél.

A békebizottság.

Budapest, július 10. (Saját tud. táv.) Pétervári ról jelentik, hogy az oroszok a békebizottság tagjait 14-én fogják elküldeni Washingtonba.

A békebizottság orosz tagjai a csár saját kezűleg irt levelét fogják vinni az Egyesült-Államok elnökének.

Diszpolgár ellenzéki vezérek.

Budapest, július 8. (Saját tud. táv.) Csongrád város képviselő testülete ma *Kossuth* Ferenczet, *Apponyi* Albert grófot, *Justh* Gyulát és *Andrássy* Gyula grófot, az ellenzék vezéreit egyhangu lelkesedéssel a város diszpolgáiraivá választották.

Inség Oroszországban.

Budapest, július 10. (Saját tud. táv.) Oroszországban az idei rosz termés miatt nagy éhínség várható. A kormány nem sok segítséget nyújthat majd a népnek, mert a háboru óriási anyagi zavarokba sodorta már is Oroszországot.

A háboru és oroszországi események.

A japánok Sachalin szigetén.

Budapest, július 11. (Saját tud. táv.) Mialatt a világ közvéleménye és a pétervári hatalmasok figyelme a Potemkin lázadásával és maga-megadásával foglalkozik, a japánok derék munkát végeztek, mert a Sachalin sziget déli részén fekvő *Korsakovsk* várost és ezzel a sziget legjelentékenyebb kikötőjét elfoglalták.

Az orosz őrség, mint látszik, nem sokat fáradozott a város megvédelmezésében és igyekezett észak felé visszavonulni.

Sachalin szigete tudvalevőleg büntetést szenvedő foglyokkal van benépesítve. Körülbelül 30.000 fogoly sinlődik itt, ezek

közül 22.000 férfi. Mint ujabban hirtelt, a szerencsétlen lakosságból a sziget megvédelmezésére csapatokat szándékoztak szervezni. Ugy látszik, a japánok ezt akarták megakadályozni gyors megjelenésükkel.

És bizonyára sikerült is nekik, mert ezek után alig képzelhető, hogy a szerencsétlen sachalini foglyok utólagosan lepuskáltassák magukat hiába.

Budapest, július 10. (Saját tud. táv.) Megerősítik azt a hirt, hogy a japánok elfoglalták Szahaling szigeteket.

Londonból érkezett távirat szerint *Livenics* tábornok helyzete nagyon válságos mert a katonái nagyobb csapatokban elhagyják az orosz táborát és önként megadják magukat a japánoknak.

Pétervár, július 10. Itt tudni vélik, hogy Japán már 60.000 embert szállított partra Szachalin szigetére s ezzel a szigetet birtokba vette. Birilev tengernagy visszatért Wladivosztkból; őt emlegetik a jövő tengerészeti miniszterének. Az itteni nyolczadik hajóosztályban forrongás tört ki. A matrózok az élelmezés rosasága felett való elkeseredésükben szétrombálták a kazánt és a konyha gazdasági felszerelését. A nagobbmértvű zavargásoknak elejét vették. Péterhoffban, ahol ez idő szerint a csári család tartózkodik, az őrséget megkettőztették. A tenger felől állandóan egy torpedóhajó czirkál.

Wladiwostok, július 10. Zachalin déli részen kelet felé induló japán hajórajt láttak, melyben két nagy hadihajó, egy nagy pánczélos hat kispánczélos, négy ágyunaszád, harminczhat torpedóuzó és hét szállító hajó volt.

Tömeges áttérés.

Budapest, július 10. (Saját tud. táv.) Pétervári értesülés szerint, négy közigazgatási kerületben több mint 8000 ó-hitű és egyesült görög keleti áttért a *katholikus hitre*. A volchininai orthodox egyházközség tagok hiján megszűnt. Az orthodox papság lépéseket szándékozik tenni az egyesültek további átlépéseinek megakadályozása végett.

Gusztáv Adolf svéd herceg házassága.

Stockholm, jul. 9. Gusztáv Adolf herceg és neje ma vonultak le a városba. Midőn a hercegi pár délután fél 2 órakor a hadihajók üdvölvése között ideérkezett, nagy néptömeg üdvözölte őket. Dr Friesen polgármester üdvözlése után az ünnepiesen feldiszi-tett utcákon vonultak be a kastélyhoz. Itt Oszkár király és a királyi család tagjai fogadták őket.

A kanadai tengerész-lázadás.

Halifax, július 10. A Canada nevű kanadai államgőzös esetét úgy hozták rendbe, hogy a hatóságok az elégedetlen legénységnek megengedték s hajó elhagyását. A czirkáló ma reggel Sidneybe ment.

Az elsülyedt Farfadet.

Biserta, július 10. Thomson tengerészeti miniszter tegnap délután ideérkezett és azonnal a baleset színhelyére ment. A Farfadet alá most lánczokat huznak s aztán megpróbálják a lánczokkal az elsülyedt hajót a hajójavitóba vontatni, melybe a légüres térbe hozzák és eb-

ben a Vacuum dockban akarják a Farfadet-t kiemelni.

Azt hiszik, hogy a munka több napig tart. Thomson tengerészeti miniszter kihallgatta a Farfadet életben maradt legénységét. Beszélőkből kitűnik, hogy a balesetet véletlen okozta, mert szerkezeti hibát nem találtak, mert az ilyenmü hajók biztonságát kérdésessé teszi. A tengerészeti miniszter a Corrigad nevű tenger alatt járó hajóra ment, mely ugyanolyan alaku, mint a Farfadet és a hajón mélyen a víz alá bocsátkoztak. A miniszter a baleset áldozatainak családja közt pénzt osztott szét. A községtanács elhatározta, hogy a baleset miatt, mely a tengerészetet érte, a július 14-iki ünnepet meg nem tartja és az áldozatok családjainak támogatást ad.

NYILTÉR.

DR. BARTA ANDOR

szülész, nőorvos

Lakik: Szent-László-tér 16. sz. (Weinberger-ház.)

REGÉNYCSARNOK.

PENELOP.

86.

Angol regény.

— Te beteg vagy! kiáltá rémulten.

— Igen, olyan furcsán érzem magamat. Bizonyosan meghültem. De azért ne ijedj meg, édesem. Fáradt vagyok. Lefekszem.

Virradatkor azonban már látta Penelop, hogy Algynak nagyon is komoly baja van. Rettenetes láza volt s kegyetlen kinokat érzett.

— Beteg, — igen nagy beteg. Óh Istenem, mit tegyek? — kiáltá a szegény leány, kezét összekulcsolva. — Algy, drágám, orvost hivatok.

Algy nem felelt, csak nyögött, annyira erőt vett rajta a fájdalom, hogy már gondolkozni sem tudott.

*

— Erős tüdőgyulladás — így szólt a doktor — szájalommal nézve a Penelop halvány arcára s beesett szemére. De úgy látom, kegyednek sem áll valami erős lábom az egészségére. — Jó, jó, estefeléd megint benézek.

Nehéz szívvél támolygott vissza Penelop a beteg ágyához, a ki egész éjjel egyre nyugtalanul hánykolódott és nyögött. Másnap, sőt harmadnap sem lett jobban s a kis orvos minden látogatásakor komolyabb lett; Penelop pedig szinte megbetegedett a félelemtől és aggodalomtól, amint deliriumban fekvő bátyjának őrjöngéseit hallgatta.

— Rosszabbul van? — Ezt kérdezte napról-napra s igyekezett kiolvasni a doktor szeméből az igazat.

— Reménylöm, kilábalja. De Chartes kisasszony, ügyeljen magára is. Ne veszítse el a reménységét Gondos ápolással és kitartással minden jóra fordulhat.

Szive elfogult, midőn az orvos konyakot és erős huslevest rendelt. Halálos sápadtság fogta el, midőn megolvasva maradékpénzét, rájött, hogy a legszükségesebbekre sem futja.

— Csak minél jobb eledellel kell ellátni, hogy legyen ereje a bajt leküzdeni. Erős szervezetű ember, bizonyára kibírja.

Smithné megint zakatolni kezdett a házbérért, minden nap követelőzben és erőszakosabban lépett fel, még a szegény beteg szobá-

jába is betolakodott. Ha a kis Nella nincs, Penelop a legelhagyottabb teremtes lett volna a világon, de ez a szelid gyermek mindenben segítségére volt — nem kérve más jutalmat, mint egy-egy szelid mosolyt.

Egyik napon, midőn még Algy mindig nagyon rosszul volt Penelop mellette térdelt összetett kézzel kérve Istent, hogy mentse meg meg bátyja életét, Smithné rohant be képéből kikelve.

Algy hosszú idő után most szunnyadt el először. végképp kimerülve. Penelop könybeborult szemmel nézte a lesóványodott férfit, s reszkette gondolt az ébredés percére, attól tartva, hogy a beteg felébredésekor valamit kérni fog, és ő nem adhatja meg mert már-már az utolsó shillingig kimerült pénztárczája.

A mint az erős zajjal berohanó Smithné megpillantotta, szeliden kérte;

— Csendesen, az Istenre kérem, csendesen! Alszik.

— Alszik, vagy nem alszik, mit bánom én! A pénzemért jöttem. Fizet már egyszer, vagy nem?

— Algy fáradtan nyitotta fel szemét — azután fájdalmas nyögés után ismét lecsukta. Penelopnak arcába szökött a vér s azonnal felállott.

— Jöjjön kérem, a másik szobába, hagyja, pihenni a szegény beteget.

— Ugy-e? Csak hogy most nem arról van ám szó, pihen-e a bátyja, hanem arról, megfizeti-e a három hónapra szóló házbért?

— Smithné, higgye meg, szívesen megfizetném, de nincs miből. Szegény testvérem halálos beteg. Oh, Istenem, mit tegyek?

— Mit? Na hát ha nem tudja, majd megmondom én! Ha holnap délig meg nem fizeti tartozását — kitétem az utcára! Azt hiszem, megértette, hogy mihez tartsa magát.

— Oh, hisz ezzel megölné a testvéremet! Ilyen kegyetlenséget csak még sem teszek föl magáról.

— Mondtam, a mit mondtam. Már én olyan vagyok. Beleuntam a sok hasztalan ígéretésbe. No jól van, hát most az egyszer még irgalmas leszek. Ma kedd van — várok hát még péntek reggelig, de ha akkor sem fizet, kiteszem a szűrűket, olyan igaz mint hogy Smithné a nevem! Erti? Különbömben ne essék úgy kétségbe. Ott a dologház. Vannak ott maguknál sokkal derekabb emberek is.

E durva kitérés után Smithné sarkon fordult s magára hagyta a kétségbeesett leányt.

— Mit tegyek, oh mit tegyek? — zokogta, azután visszatértorgott Algy szobájába. A beteg még mindig aludt s így maradt ideje a gondolkodásra.

Valami ötlött eszébe — de már csak a gondolatára is megborzadt.

— Nem, nem, — arra nem volnék képes soha! — Aztán kezébe rejtette arcát s igyekezett a szemébe toluó kényeket visszafojtani. Miután hosszasan nézte a tehetetlen beteget, egyszerre fölállt, megcsókolta az alvót, miközbe szilárd elhatározás tükröződött arcán, s halakán susogta.

— Te érted, drágám, megteszem, meg, ha megöl is a szégyen, kérem fogok tőle. Bármily keserű a megalázkodás, elmegyek hozzá, legyőzöm büszkeségemet. Ha van szívében egy szikrája a tisztességnek, nem tagadhatja meg kérésemet Oh, hogy így kell nekem újra belépni a Chartres-kastélyba!

Késő este behívta kis Nellát s azt mondta neki.

— Nella, hónap korán reggel elmegyek s csak késő este térek haza. Arra kérlek, hogy mig oda lnszék, vigyázz Chartes urra. Megteszed Nellácskám?

— Oh, igen szívesen. Egész nap itt ülök mellette, ki nem mozdulok egy percze sem

Penelop keserves sirásban tört ki, lehajolt s összevissza csókolgata a szolgálatkész. komoly leánykát.

— Édes kis Nellám, te vagy az én egyetlen igaz barátom ezen a nagy világon.

Másnap reggel korán kelt a kis Nella: titkon kávé készített kedves aszonyának s mellé kenyéret pirított.

— Kérem, kisasszony, igya meg! Ezt magának készítettem. — Ezzel köszöntött be.

— Köszönöm, kicsikém. — És bár semmi étvágya nem volt, a kis leány kedvéért elköltötte.

Ezután megadott minden utasítást a kis Nellának, ki csendesen elhelyezkedett a beteg ágya mellett.

(Folyt köv.)

KÖZGAZDASÁG.

Gyomirtás.

A Stender végzett évekkal ezelőtt beható gyomirtási kísérleteket réz, vas, cinklorid, kaliumbikrost, réznitrat, natrium, magnezium, cink és vassulfáttal. Ezek közül a szulfátokat találta legmegfelelőbbeknek a gyomok irtására s ezek közül is a vassulfátot, mint a melyik legolcsóbb.

Különböző erősségű oldatokat használt 5—40 százalékgig, és azt tapasztalta, hogy míg 5—7 és fél százalékos oldatok csak igen gyöngén támadták meg a gyomokat, addig már a 15 százalékos oldattal szép eredményeket ért el.

A gabonaféléknek 40 százalékos oldat sem ártott annyira, hogy megsínylették volna, s ha kezdetben mutatkoztak is leveleiken egyes barna foltok, rövid idő alatt teljesen eltűntek. Babot, bükkönyt már nem lehetett ilyen magas koncentrátságu oldattal permetezni.

A 10 százalékos oldat a vadrepce és és vadmustárban erősen pusztított ugyan, de teljesen ki nem irtotta, míg ellenben a 12 és fél százalék már teljesen megsemmisítette.

A permetezés sikerének első feltétele, hogy hektáronként 666 liter oldat használtassék. Mindkét esetben czélszerű az oldatot 15 százalék töménységűre készíteni, mert ennek hatása — bár nagy különbséget a 12 és fél százalékosal szemben sem mutat — biztosabb.

A permetezésre azon időpont a legalkalmasabb, midőn ezen nyomok a 3—4-ik leveleket hajtják s a permetezést csak akkor végeztessük, ha a harmat már felszáradt. Ha a permetezés után közvetlenül esik az eső, ugy ismételni kell azt és pedig minél előbb. mert a növények fejlődöttebb stádiumában ezen védekezés nem oly sikeres.

Stender kísérletei alapján megállapította még azt is, hogy a különböző kulturnövények mily mérvben bírják ki ezen 15 százalékos fémoldattal való permetezést (400 liter hektáronként) s ezen alapon három osztályt állított fel és pedig az első osztályba sorozta azon kulturnövényeket, melyek a permetezést éppen nem, vagy csak oly csekély mérvben sínylették, hogy terméshozataluk ez által nem csökkeut, ezek a gabonafélék, kék csillagfürt, vöröshere, mák.

A II. osztályba azokat, amelyek szenvedtek ugyan kissé a permetezés következtében, de nem olyan mérvben, hogy azt alkalmazni ne lehetne, ezek: a borsó és len.

A III. csoportba azokat, a melyeket az oldatnak hasonló hatása volt, mint az irtandó gyomokra, ezek: a paszuly, sárga és fehér csillagfürt, pohánka, csibehur, takarmányrépa, fehérmustár és burgonya. Más kísérletezők a 6—8 százalék s rézgálicz-oldatot találták alkalmasnak egyes gyomnövények, mint pl. a vadrepce irtására s tényleg ez mondható legalkalmasabbnak, mivel már számtalanszor kipróbált

biztos szer, míg fenti fémsók nagyrészt ismeretlenek s csakis egy-két sikeres kísérlet szól mellettük. A vasgálicz alkalmazása már több nehézséggel jár, mivel sűrű csapadékot képez, mely a permetező eszközöket eltömi.

A gabonatözsde határidői.

Budapest, jul. 10.

Buza okt. — — — —	15.50
Rozs okt.-re — — — —	12.00
Tengeri julius 1906. — — — —	15.16
Zab ápr.-ra — — — —	10.64
Repcze aug.-ra — — — —	14.40

Értéktözsde.

Budapest, jul. 10.

Osztárhitelrészvény — — — —	512.94
Magyar hitelrészvény — — — —	806.50
Leszámitoló bank — — — —	464.50
Rimamurányi — — — —	514.—
Oszták-m. államvasuti részvény — — — —	649.—
Közuti vasut — — — —	569.50
Városi villam. s vasut — — — —	2450.—

Hivatalos árfoly amok.

A budapesti áru- és értéktözsde 1905. jul. 10-én.

Magyar aranyjárdék 4% — — — —	117.30
Magyar koronajárdék 4% — — — —	96.95
Magyar koronajárdék 3½% — — — —	88.—
Magyar földtehermentesítési kötvény 4% — — — —	21.8
Horváth-szlavon földtehermentesítési kötvény — — — —	98.—
Magyar nyeremény sorsjegy-kölesön — — — —	218.—
Titza-szab. és szegedi sorsjegy-kölesön — — — —	166.—
Oszták járdék papirban — — — —	100.25
Oszták járdék ezüstben — — — —	100.75
Oszták járdék aranyban — — — —	119.—
Oszták korona járdék — — — —	100.25
1860. oszt. államsorsjegyek — — — —	157.—
Oszták-magyar bankrészvény — — — —	16.40
Magyar hitelbank részvény — — — —	7.8325
Oszták hitelbank intézeti részvény — — — —	66.825
Oszták-magyar államvasuti részvény — — — —	67.250
20 frankos aranz (Napolendor) — — — —	1910
Német birodalmi márka — — — —	117.45
London vista — — — —	240.35
Páris vista — — — —	95.60
20 márkás arany — — — —	23.47

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Ajánlati hirdetemény.

Vagyonbukott Farkas Sámuel m.-telegdi kereskedő csődválasztmányának 1905. évi július hó 5-én tartott ülésén hozott határozatával a csődtömeghez leltározott s Mező-Telegden, Piacz-tér 87. sz. helyiségében levő és a csődleltár 1—844. t. sz. a felsorolt 2890 koronára becsült 5717 kor beszerzési áru vegyes kereskedéssbeli cikkek, u. m.: vas, fűszer, üveg, ruha stb. áruknak ajánlati uton együttesen való eladása rendeltetvén el, a venni szándékozókat felhivom, hogy 1 koronás bélyeggel ellátott zárt ajánlatukat a becsérték 10%-ával mint bánatpénzzel együtt **1905. évi augusztus hó 3. napjának déli 12 órájáig** dr Kabos Béla ügyvéd, csődtömegválasztmányi elnökhöz Nagyvárad, Áldás-utca adják be. — E határnapnál később beadott, vagy bánatpénzzel el nem látott ajánlatok figyelembe vétetni nem fognak.

Ajánlat tehető:

1. a leltár 1—36., 38—132., 137—140., 142—171., 173—174., 180., 193—197., 204., 387., 762—764., 766—767., 769—770., 774., t. a. felvett vasárakra; vagy

2. a leltár 37., 133—136., 141., 172., 175—179., 181—192., 198—203., 205—386., 388—761., 765., 768., 771—773., 775—844. t. sz. a. felvett minden, az 1. pontban fel nem sorolt árukra; vagy végül

3. a kettőre együttesen.

Az ajánlattevőt bánatpénzének elvesztése terhe mellett ajánlata feltétlenül kötelezi, míg

a csődötmeget csakis az ajánlat elfogadása esetén.

Azon ajánlattevő, kit a választmány vevőül elfogad, köteles a megvett árukat az elfogadástól számított *3 napon belül* a vételi árnak alulírott tömeggondnok kezéhez leendő hiánytalan befizetése mellett átvenni és az üzlet-helyiségből legkésőbb augusztus 14-ig elszállítani, ellenkező esetben azok a letett bántépén elvesztésén felül kárára és veszélyére elfognak adatni.

A vételi illeteket és a nyugta bélyeget a vevő lesz köteles viselni. Az ajánlatban a feltételek elfogadásának kijelentése mellett, —

ha az ajánlattevő nem nagyvárad lakos — helybeli megbizottat nevezzen meg.

A leltári adatok helyességeért minőség, mennyiség és érték tekintetében a tömeg nem szavatol.

Az ajánlatok *1905 évi augusztus hó 3-án d. u. 5 órákor* Dr. Kabos Béla ügyvéd ur irodájában Nagyvárad, Áldás utca, fognak elbíráltatni és ugyanott, — ha a legmagasabb ajánlat sem lenne elfogadható, — a tömegnek együttesen árveérsen való eladása fog megkíséreltetni oly módon, hogy a legmagasabb ajánlati összeg mint kikiáltási ár mellett azonnal árverés fog tartatni.

A csődleltár a tömeggondnoknál, nagy a kir, Törvényszék mint csődbíróságnál bármikor; az eladásra szánt tömeg pedig Mezőtelegden a tömeggondnok közbenjötté mellett jelentkezés esetén a kiszállási költségek viselése mellett bármikor, e nélkül pedig augusztus hó 1-én és 2-án d. u. fél 4 — fél 7 óra között megtekinthető.

Nagyváradon 1905 július hó 11-én.

Dr Géher Lambert,
ügyvéd,

1238.

csődötmegegondnok.

Lukács-György-utca 54 sz.

Nagyvárad város

VILLAMOS MŰVE

értesíti a n. érd. **izzólámpa körtéket** tart raktáron 3. legfeljebb 3-4 watt fogyasztással gyertyánként, melyek legolcsóbb áron kaphatók. **A sima izzólámpa ára darabonként 72 fillér**, homályos (matt), színes fényképező-lámpák és mindennemű izzólámpa különlegességek ugyancsak kartell áron kerülnek eladásra. Ugyanott kaphatók **nernst-lámpák** és **osmium-lámpák** gyertyánként 1-5 watt fogyasztással.

Csillárok, ivlámpák és villamosmotorok eredeti gyári áruk mellett.

kaphatók. A villamos mű igazgatósága elvállalja

→ **villamosvilágítási** ←

és erőátviteli berendezések felszerelését, bővítését, átalakítását, javítását, ivlámpák kezelését, hozzávaló szénpálcák szállítását, berakását és minden e szakmába vágó munkálatokat a legolcsóbb ár mellett

Nagyobb megrendeléseknél megfelelő engedmény. Költségvetések ingyen.

Radó Samu és Tsa

kötélgyártók

zsák és ponyva nagyraktár Nagyvárad, Kossuth-u.

Legelőnyösebb beszerzés forrás.

Mindennemű *gazdasági kenderkötélek,* **kévekötélek,**

vizhatlan ponyvák

zsákok, rostáló- és repce-ponyvák, *gépszijak, gépolajok és kenőcsök,* géptisztító anyagok, *géphajtó kötélek, tornaszerek,* és minden e szakba vágó cikkekben.

Zsák- és ponyva-kölcsönző.

Telefon: 240.

Telefon: 240.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.

SZENT LÁSZLÓ KÖNYVYOMDA

Nagyvárad, Apáca-utca 3. szám

Művek

folyóiratok, hírlapok,
vonalzatok,
gazdasági nyomtatványok,
egyházi, községi
és egyéb
hivatalos nyomtatványok,
körlevelek,
levélborítékok.

Elvállal és készít:

izléses kivitelben
mindennemű

nyomdai munkákat

jutányos áruk mellett.

vidéki rendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

Levélfek, számlák, falragaszok, bál meghívók, tánczrendek, étlapok, naptárak, palaczkfeliratok, névjegyek.

gyászlapok
stb. a nyomdai szakba
vágó nyomtatványok
készítése.

A lat. és gör. szert. kath. egyházmegyei nyomtatványok

raktára.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.

Butorvásárlók figyelmébe!

Olcso

BUTOR

gyári árban, kezeség mellett
háló-, ebédlő-, szalon és uriszoba
berendezések, valamint egyes butor-
darabok a

Magyar Műbutorgyár
Részvénytársaságnál

Nagyváradon, Fő-utca elején.

Üzletvezető: **PORJESZ HERMAN.**

Teljes lakás-, kávéház- és szálloda-
berendezések műipari vállalata.

Kivánatra rajzok és költségvetések.

Uj sirkőraktár!

GERENDAY A. és FIA

akadémiái szobrász

Első országos szabadalmazott bpesti

síremlékmű gyárosok 11

Nagyváradon Fő-u. 20. sz. alatt

fiók raktárt

nyitottak

A

„Nagyváradai Hitelbank“

(Kossuth Lajos-utca 10. sz.)

házak és földbirtokokra 10—50 évi
időtartamra a legolcsóbb kamatláb

és a legelőnyösebb feltételek mellett

törlesztéses jelzálogkölcsönöket nyújt,

amelyeket a legrövidebb idő alatt fo-
lyósít. Kölcsönkérő részről hiteles
telekkönyvi kivonat, kataszteri bir-
tokiv és esetleg községi becsú-bizo-

nyitvány mutatandó be. Drágább-
kamatozású kölcsönöket bélyeg és
illeték-mentesen convertál.

Elfogad betétkönyvecskére és folyó
számlára:

6 hóig elhelyezett **5°-os** kamatot
összeg után fizet

Előnyös feltételek mellett leszámított váltókat

Értékpapírok, ékszerek és terményekre

előleget ad. **Az igazgatóság.**

ROSENBERG IZSÓ

czementárugyára, beton-, vasbeton- és aszfaltipar-vállalata

Telefon: 67. szám.

N a g y v á r a d.

Telefon: 67. szám.

Kizárólagos képviselvek:

a „Beocsini Cimentgyári Unió“ gyáraitól

a „Magyar Aszfalt Részvénytársaságtól“

a „Heunebique“-féle vasbeton rendszerből.

az „Eternit-művek“ szab. azbeszt-pala gyártmányaiából stb. (Dr. Zilinski Szilárd műegyetemi magántanár tervei szerint.)

Ajánlkozik mindennemű

beton és vasbeton aszfaltozás és aszfalt elszige-
telési és »Eternit«-pala fedési munkálatok kivételére.

C s a t o r n á k a t

saját gyártmányu, kívül-belül iszapolt, vízhat-
lan betoncsöveivel eszközöl.

Raktárt tart:

Első rendű Beocsini-, Portland- és Román-cementből.

» » Egeresi szobrász és alabastrom-gipszből.

» » Aszfalt fedéllemez és elszigetelő-lemezekből.

Saját gyártmányu diszes cementlapok és
műkövekből.